VISIT…

ZGB KAOS

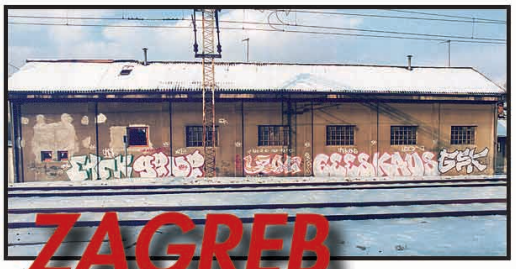

ZAGREB

OSIJEK

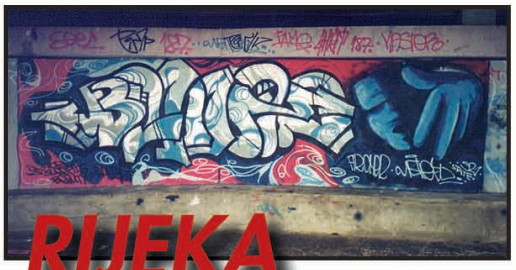

RIJEKA

KOBALT

ODEM

LIVIN' LARGER JAM '95

SPRING JAM '96

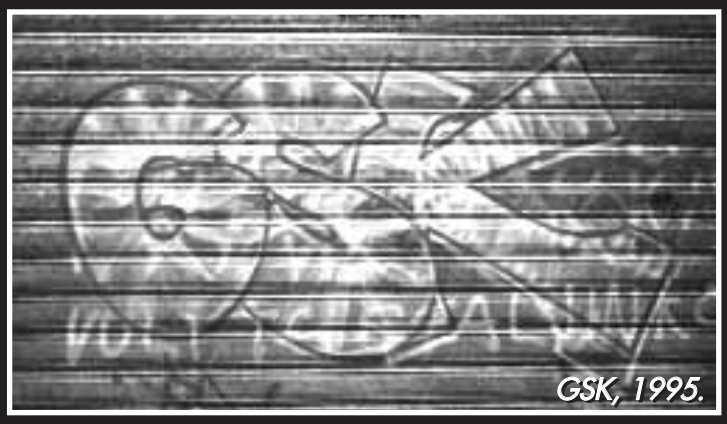

GSK, 1995.

YCP, 1995.

SENZ, 1996.

SWEN, 1996.

SENZ, 1996.

WORM, 1996.

YCP, 1994.

TWA, 1996.

PACE REST, 1996.

Pozdrav svima. Nakon samo pola godine evo naz opet. Na žalost imali smo tehničkih problema i to je jedini razlog laganog kašnjenja ovog broja. Nadamo se da ste mogli izdržati bez nas. U zadnjih pola godina napravljena je masa novih i kvalitetnijih stvari, a scena se opako počela širiti na ostale hrvatske gradove (poput metastaze). Još k tome naši writeri sve češće prelaze državnu granicu u potrazi za novim iskustvima. Posebno nam je drago što sve više djevojaka uzima kanticu i kreće put graffiti slave. No nemojmo se zavaravati, nije sve tako bajno. Ovo je tek početak.

Svi Vi koji ste na sceni ili ćete postati dio iste, morate imati na pameti dvije stvari. Prva, premalo nas je da bi se međusobno svađali i prepucavali oko stvari tipa ovaj zid je moj, ja sam bio prvi, onaj loše crta i glup je, onaj nema jaja i slične gluposti. Drugo, samo red, rad i disciplina nam pomaže u razvijanju scene. Rad najviše. Šaranje preko grafova - strogo zabranjeno!!!

U ovom broju predstavili smo dvojicu Hrvata iz dijaspore koji su znatno doprinjeli razvitku europske graffiti scene. Vjerujemo da će Vas to interesirati. Malo smo promijenili uređivačku politiku, i u ovom broju dajemo osvrte na dva velika hip-hop jama iz Essena i Münchena. Što je vrlo važno, tu su Osijek, Rijeka i Varaždin. Saznali smo da se crta i u Puli, Splitu, Šibeniku, te pozivamo ekipe iz tih, a i ostalih gradova da nam šalju svoje fotografije.

Još jedna vrlo važna napomena. Kada fotografirate svoje radove pazite da slike budu oštre, i što je najbitnije, da piece bude fotografiran sprijeda (A NE IZ KOSA). Format fotografije MORA biti 10x15 i bilo bi dobro da nam šaljete po dvije fotke od jednog grafa (sa podacima). Naravno, svi komentari i sugestije su dobrodošli.

Još nešto. Poseban apel na one koji bezrazložno šaraju po fasadama da to ne čine. I Odem je rekao:"...nemojte rušiti svojom umjetnosti druge umjetnosti". U gradu smo primjetili dosta tagova koji izgledaju kao da ih je krava sažvakala. Dečki (i, nadamo se, cure)... prije nego što počnete tagirati morate naučiti kako se to radi. Zid s ružnim tagom je totalna katastrofa.

Zahvaljujemo svima koji su nam pomogli pri izradi ovog broja, te pozdravljamo cijelu Hrvatsku graffiti scenu jer bez vas ne bi bilo i ovog magazina. Posebno se zahvaljujemo slijedećim osobama: Gene, Lunar, Kobalt, Zak, Odem, Ivana, Kool Neno Gee, Bino & Ana, Roko, Pinta, P. Dundov i mamama odgajateljicama na finom odgoju.

P.S. Netko je spljugal crne visoke najkice kod Kreše. Pa di je vama glava?

PRESS

ZAGREBAČKI KAOS

Hrvatska, br.1, A4, 24 str.

Napokon ocito što su svi dugo čekali, a pogotovo zagrebački graffiti artisti koji su napokon dobivjeli uknjiženje svojih radova koji su do sada krasili brojne zagrebačke zidove i strpljivo odolijevali zubu vremena (i prebojavanju, naravno).

Prvi, nadamo se ne i posljednji, broj ZGB KAOS-a donosi nam pregled zagrebačke graffiti scene preko 230 crno-bijelih fotografija grafova, pieceva, tagova i murala nastalih u razdoblju od sredine 80-ih pa do danas. Na žalost, nedostaju neki radovi sistematski uništeni «u čast» Univerzijade, no i ovako je uočljiva kreativnost zagrebačkih graffiti majstora, bez obzira pripadaju li oni starijoj ili mladoj generaciji «writera». Tu je i tekstualni prikaz razvoja Zg scene, određena pravila kojih se treba pridržavati pri izradi grafova, kao i pregled nekih od najmaštovitijih inozemnih graffiti art publikacija, koje bi trebao prelistati svaki mladac prije negoli se prihvati spreja. Cijena knjige je 8 DEM, što je dosta povoljno u usporedbi sa sličnim stranim izdanjima, a zainteresirani ga mogu nabaviti u strip knjižari More Comics, Frane Petrića 5, Zagreb.

Z.J.

38 HEROINA

DOMAĆI GRAFFITI FANZIN!!!

U Zagrebu je nedavno skupina graffiti entuzijasta (u kojoj je **Arkzin** već nekoliko puta pisao u vlastitom aranžmanu objavila prvi broj underground graffiti fanzina (možemo reći i katalogaš) ZGB KAOS. Zbog razumljivih razloga ekonomske prirode tiskan u crno-bijeloj tehnici, na 24 stranice A4 formata, u ekskluzivnoj nakladi od 300 komada, prvi broj je u potpunosti posvećen zgb graffiti sceni. Dečki su sakupili i objavili 230 fotografija zagrebačkih grafita uz (nažalost dosta kratak) tekst o sceni i kratke prikaze osam relevantnih stranih knjiga o graffiti artu. Uz svaki graffit napisano je ime autora i godina. Nažalost nisu navedene lokacije čime je ova interesantna publikacija zakinuta za jedan važan informativni aspekt.

Nadamo se da će izaći još koji broj i time ovaj fanzin pridonijeti organizaciji domaće scene - prevladavanju besmislenog skrabanja u ime smislenog izražavanja na odgovarajućim prostorima! Kad je riječ o legalnim prostorima za graffiti art nije li krajnje vrijeme da se univerzijadni kvazi-art zid u Draniminovoj konačno prepusti na legalnu samoorganizaciju uličnim crtačima? Dečki, hajmo u akciju! Gradska skupština radi!

ZGB KAOS se za protuvrijednost 8 DM može nabaviti u strip knjižari MORE COMICS, Frana Petrića 5 (prolaz Neboder).

Lunatic možete nabaviti i u redakciji Arkzina - cijena, prava sitnica!!!

ZGB KAOS, ČASOPIS, BROJ 1, ZAGREB, 1995.

DESETLJEĆE FOLKA

IZDAVAŠTVO

STARI KVADRAT

ZGB KAOS
B. Magovca 75
10000 Zagreb
Croatia

E-mail:
zgbkaos@oliver.efzg.hr

*Welcome to the second issue of **ZGB KAOS** - Croatian first graff magazine. We are aware that Croatian pieces are as not as good as European, but we have been here just for a short time. We're happy to see more and more kids coming up with new pieces. Looking back to 1993 you could say that there's been a real explosion of writing enthusiasts here. For this issue we also interviewed two Croatian writers living in Germany.*

*Graffiti addicts all over Europe you're welcome to send us photographs of your pieces and we'll be glad to publish as many as possible. In case you didn't know - **ZGB** stands for **ZAGREB**.*

Hello to: Steel Is Real, Aerosoul, Style Wars, Flashbacks.

GSK, 1996.

GIN, 1996.

ZOAR, 1996.

TRAMVAJ, 1996.

WORM SENZ, 1996.

CRACK, 1996.

WORM, 1995.

NAC, 1996.

SGB, 1996.

GSK, 1996.

LUNAR, 1996.

ASHER, 1996.

CNOR, 1995.

BEAST, 1995.

KVATRIĆ, 1994.

CHASE, 1996.

MCA, 1996.

PACE II, 1996.

CMBOYZ, 1996.

CMB, 1996.

CUPER, 1996.

Predstavi se i reci kada si počeo crtati?
Kobalt, LSD/VIS. Počeo sam 1991.
U kojim si gradovima do sada crtao?
U Hamburgu, Berlinu, Kölnu, Wolfsburgu i Essenu.
Koliko si do sada napravio vlakova/zidova?
Više od 100 vlakova, a zidove nisam brojao (puno).
Što više voliš? Zid ili vlak?
Svakako su mi draži vlakovi. Prolaze kroz velike gradove i svatko ih može vidjeti. Zidovi stoje na jednom mjestu dok ih netko ne precrta. A i policiju vlakovi najviše ljute.
Scena u Frankfurtu?
Scena se počela razvijati negdje oko 84/85. Dosta je mala, ali writeri su aktivni, puno crtaju i tagiraju. Ima ih nekoliko s vrlo dobrim vlastitim stilom, a prisutan je i *street-bombing* i crtanje vlakova. Malo je legalnih zidova, ali ima writera koji ih crtaju.
Što misliš o europskoj i njemačkoj graffiti sceni?
U Njemačkoj postoji jedna veoma velika graffiti scena (kažu da je trenutno najveća na svijetu). Vlakovi se puno farbaju, a postoji i velik izbor stilova (iako ima i masa loših stvari). Što se tiče graffita jake su i druge europske zemlje (Nizozemska, Španjolska, Francuska itd...). Možda se nekome čini da je Europa prestigla SAD u graffitima, no ne smijemo zaboraviti da je u NYC sve to počelo, i još danas možemo od njih puno naučiti.
Širenje graffita na zemlje istočne Europe i Hrvatske?
Na žalost nisam puno vidio iz istočnih zemalja Europe, ali mislim da će se to promijeniti. Jako mi je bilo drago čuti da je i u Hrvatskoj počeo razvoj ilegalne umjetnosti. Ne dajte se!
Da li si imao policijskih problema?
Bilo je već problema s policijom, ali ništa ozbiljno. Do sada mi nisu mogli ništa.
Koliko glazba utječe na tvoje crtanje, stil?
Volim slušati glazbu i crtati skice.Najviše slušam hip-hop, ali za mene nije potrebno povezivanje rapa, breakdancea i graffita. Svakom svoje - ne znači da si loš writer ako voliš techno ili folk.
Stil? Imaš li ga?
Stil je najvažniji kriterij za writera. Ne možeš ga na silu naći, nego se vremenom i iskustvom sam stvara. To počinje sa *bitingom*, a svaki writer koji duže crta ima svoj osobni stil koji ga karakterizira.
Što je po tebi crtanje graffita? Način života, ljubav ili nešto više?
Na početku su mi graffiti bili samo jedna vrst hobija, razonoda kada dođeš iz škole nakon svih drugih obaveza. Danas je to drugačije. Nakon što je jedan kolega iz moje grupe preminuo od teške bolesti, a do kraja je živio samo za graffite, shvatio sam da je to nešto više od normalnog hobija. To je neka vrsta protesta koji se vodi u podzemlju.
Underground ili komercijalizacija graffiti kulture? Što više voliš?
Volim ponekad pogledati one velike MODE 2, WON radove ili druge slične stvari. Ipak, prava graffiti scena je subkultura koja živi u "undergroundu". Ilegalni graffiti uvijek su mogući. Komercijalni graffiti su samo moda koja prolazi. Nemojte nikada zaboraviti da je puno teže napraviti dobar piece kad je tamno i kad nemaš više od 20 minuta. U tim se okolnostima razvija PRAVI stil!!! Komercijalizacija je smrt progresivnog graffita.
Što misliš o jamovima, te sličnim writerskim okupljalištima?
Ponekad odem na jamove i malo pogledam što sve ima. Uvijek možeš sresti puno writera iz drugih gradova, ali nema dobrih hip-hop grupa na jamovima. Često uopće ne ulazim unutra, nego se zezam malo ispred ili u blizini koncerta.
Planovi za budućnost?
Svakako planiram crtati nekoliko vlakova u NYC, ali prije toga ću morati doći u posjet zagrebačkom kolodvoru i *yardovima*.
Poruka hrvatskim prvoborcima?
Puno snage i sreće hrvatskim writerima, ne dajte se i puknite vlakove!
Puno pozdrava: GSK, Danijel, Edo, Zack, Ion (počivaj u miru), Zagreb i Frankfurt!!!

Introduce yourself and tell us when you started to write?
Kobalt, LSD/VIS. I started in 1991.
In which cities did you paint so far?
Hamburg, Berlin, Köln, Wolfsburg and Essen.
How many trains/walls did you do?
More than 100 trains, I didn't count walls.
What do you prefer? Walls or trains?
Trains, of course. They go through big cities where everybody can see them. The walls just stand in one place until somebody crosses them. And the police get pissed off mostly by trains.
The Frankfurt scene?
It started developing in '84/'85. It's rather small, but the people are active, they write and tag a lot. A few of them have a very good style of their own, with street-bombers and train-writers among them.
What do you think about the European and the German scene?
There is a huge graffiti scene in Germany (it is said to be the biggest in the world). The writers are doing trains a lot, and there's a great variety of styles (although there are many bad pieces). There are some other European countries having a strong graffiti scene (The Netherlands, Spain, France, etc...). Somebody might think that Europe has surpassed the USA, but we mustn't forget it was in NYC where it all started, and we can still learn a lot from them.
What about graffiti spreading over eastern Europe and Croatia?
Unfortunately, I haven't seen much from those countries, but I think that things will change. I was really glad to hear that the illegal art started developing in Croatia, too. Don't give up!
Did you have any trouble with the police?
There have been some problems with it, but it wasn't anything serious. They couldn't do anything so far.
How much does the music influence your writing and style?
I like listening to music and writing sketches. I mostly listen to hip-hop, but I don't think that connecting rap, break-dance and graffiti is necessary. It doesn't mean you are a bad writer just because you like techno or folk.
Style? Do you have it?
Style is the most important thing for a writer. You can't find it immediately, it creates itself in time through experience. It all starts with biting, and every writer who has been into graffiti for some time has his own characteristic style.
What is writing, in your opinion? Lifestyle or something more?
In the beginning graffiti was just a hobby, a leisure activity when you come from school after all the other duties. It's different nowadays. After one of the members of my crew died of a serious illness I realezed it was more than an oridinary hobby. It is some kind of an underground rebellion.
The underground or commercialization? What do you prefer?
Sometimes I like seeing those big MODE 2, WON pieces and stuff like that. Still the real graffiti scene is the underground subculture. The commercial graffiti is a passing fashion. Don't forget that it's much more difficult to make a good piece when it's dark and all you have is 20 minutes. These are the conditions developing the TRUE style! Commercialization is the death of progressive graffiti.
What do you think about jams, and similar gatherings?
Sometimes I go there and see what's up. You can always meet many writers from other towns, but there are no good hip-hop bands. Often I don't go in there at all, I just hang around outside.
The plans for the future?
I'm planning to do a few trains in NYC, but first I'll have to visit the Zagreb railway station and the yards.
Message for Croatian writers?
Good luck to all croatian writers and bomb the trains.
Shout out goes to: GSK, Danijel, Edo, Zack, Ion (R.I.P), Zagreb & Frankfurt.

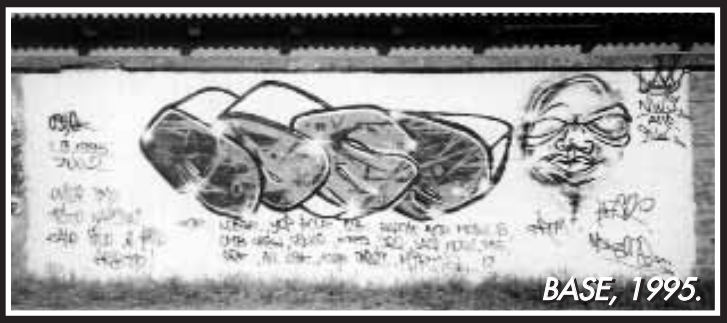

BASE, 1995.

COMPTON, 1995.

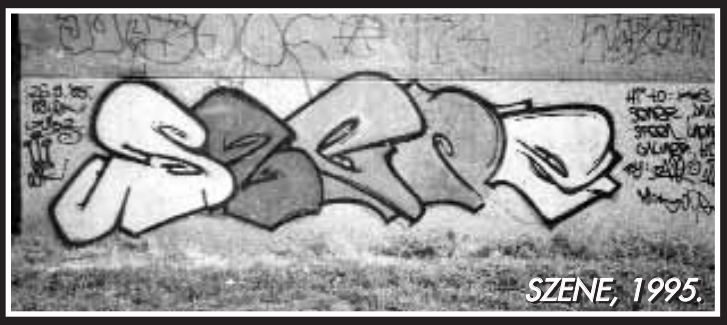

SZENE, 1995.

JET SET, 1995.

NWS, 1995.

NWS, 1995.

LUNAR SER KRS BASE, 1996.

OS

ZOK, 1996.

ZOKE, 1996.

VISION, 1995.

MACK, 1995.

DA SISTAZ, 1995.

NOEN, 1995.

NEED, 1995.

MIA, 1995.

DON'T DO IT, 1996.

1995.

NWS CREW, 1995.

SUB, 1995.

LUNAR, 1995.

NWO PATKA, 1995.

MCA, 1995.

KID TEASK, 1996.

ZOK, 1996.

SPEED, 1995.

ZOKE, 1995.

NERV, 1996.

BONE DAVE, 1995.

BASE MCKZ, 1996.

VIME, 1996.

CRAZY MAMAS BOYS, 1995.

SCAZ, 1996.

CHEISENZOKESPEED MCA, 1995.

LOVE, 1996.

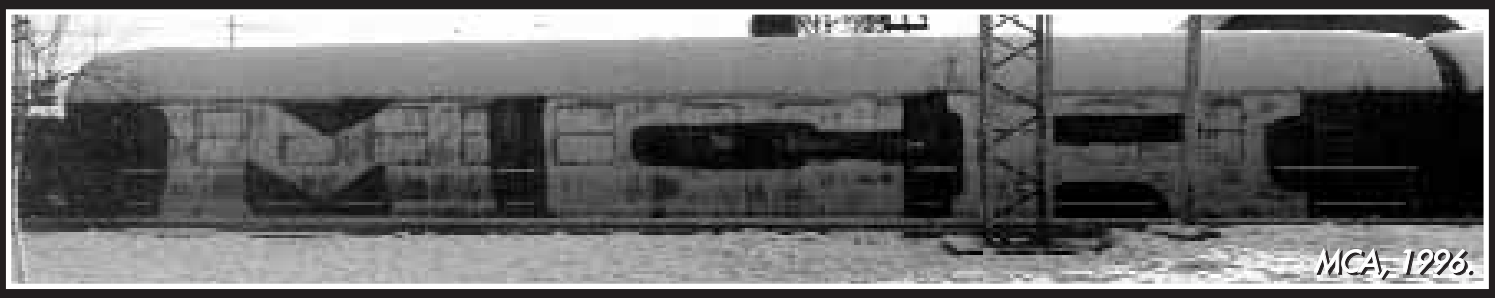

MCA, 1996.

MCASM, 1995.

ARN, 1996.

ZOK, 1996.

VLAK U SNIJEGU!, 1995.

CRONICK, 1996.

TAN, 1996.

ANSE, 1996.

ZOKE SER, 1996.

CARL DKT, 1996.

TILT, 1996.

GSKAOS, 1996.

LEON, 1996.

CRONE, 1996.

LUNAR, 1996.

CNOR, 1996.

SWENONE, 1996.

GIN, 1996.

LEON, 1996.

REST SHOGUN, 1996.

SEN, 1996.

LUNAR, 1996.

KECH GENE, 1996.

GIN GSK, 1996.

SEN, 1996.

KECH, 1996.

STYLE, 1996.

CUPER, 1996.

HACK, 1996.

SENER, 1996.

SEN BAC, 1996.

ZOAR CARL, 1996.

GSK, 1996.

DOPE, 1996.

NOES, 1996.

EXCEL, 1996.

OBG, 1996.

NEW, 1996.

KID PACE, 1996.

RUNATION, 1996.

LUNAR, 1995.

SMOGI, 1996.

WORM, 1996.

ZOAR, 1996.

KINGSK, 1996.

TASK, 1996.

CARL, 1996.

PACE 2 ENRO, 1996.

ZAGREB

SENER, 1996.

2 FAST, 1994.

CR1, 1996.

SENER, 1996.

SEC, 1996.

AGEE, 1995.

SEC, 1996.

RIJEKA

BLIND, 1995.

GREED, 1996.

GHOST, 1995.

SEC, 1995.

SKY HIGH

KING, 1995.

MORE COMICS
STRIP KNJIŽARA

FRANA PETRIĆA 5 (POLUKAT)
PROLAZ ISPOD NEBODERA NA TRGU B.J.JELAČIĆA
TEL. 01 42 38 07

GRAFFITI MAGAZINI
KAPICE
KANTICE
FOTOGRAFIJE
I JOŠ ŠTOŠTA IZ PODZEMLJA

tel. 01/423921 (krešo) od 19.00 do 20.00

VŽ

SABOTAGE, Varaždin 1996.

LUNAR, Ljubljana 1994.

MY AGRESSION, Varaždin 1996.

LET'S GET LOST, Varaždin 1996.

Predstavi se, koliko imaš godina, od kada crtaš?
Šjor "Hajduk živi vječno" Odem, 23 godine, počeo sam s crtanjem graffita 1988. godine.
Broj nacrtanih zidova/vlakova?
Nikada nisam bio bomber. Crtao sam tamo gdje se vidjelo, a budući da vlakovi u Berlinu ne vole pseudonime nekih ponekad pijanih budala s kanticama u ruci, crtao sam uglavnom na zidovima u centru Berlina koji se nalaze uz prugu. U Berlinu sam nacrtao oko 15 vlakova i morao sam najmanje 15 puta napuštati vlak i farbu da me ne uhapse. Samo jednom sam na dvije sekunde vidio svoj vlak u pokretu... Drugim riječima: bilo mi je bez veze crtati na vlakovima Berlina, jer je to uglavnom bila igra "tko je brži" i meni se nije dopadalo riskirati toliko samo za lošu fotografiju. Vlakove sam crtao u Amsterdamu, Parizu, Londonu i po raznim mjestima Njemačke. Neki vlakovi s mojim imenom vozili su preko godinu dana (npr. Amsterdam) i bili viđeni od gomile writera. Zidova sam nacrtao oko 200. Nisam ih brojao, a i nemam sve fotografije. Crtati vlakove radi adrenalina je izdaja prema graffiti kulturi.
Napiši nam nešto o berlinskoj sceni?
Scena u Berlinu je prevelika i ruši samu sebe. Dok sam bio prosječan writer svatko me je volio. Fanatično sam učio, živio samo za to. Bio sam sve bolji i ljudi su me počeli pitati za mišljenje, a ono im se nije svidjelo. Primjetio sam prve znakove ljubomore. Na takav način writeri se samo izoliraju, a policija zna iskoristiti međusobne agresije writera. Teško je reći koliko u Berlinu ima writera. Tisuće, možda 5 tisuća. Velika je konkurencija između istočnog i zapadnog dijela Berlina. Istok se bori za priznanje u Europi, a većina magazina (koji se štampaju na zapadu) ne želi objavljivati njihove fotografije. Cenzura.
Kažu da si kralj stila. Da li je to istina i što to znači?
Istina je da su me mnogi zvali kraljem stila i ja sam bio oduševljen kada bih to čuo. Danas bih rekao da sam, što se tiče evolucije stila, bio važan i među najboljima na svijetu. Ali kralj sigurno ne (od NYC nema ništa bolje, kopija ne može biti bolja od originala). Stil koji sam oduvijek želio crtati mogao sam crtati samo da sam odrastao u NYC. To što sam crtao i ponekad još crtam bilo je blizu, ali nikada nisam pogodio "u sridu" (Sinju grade, zlatni buzdovane), i mislim da to nije moguće. "To write" znači pisati, a pisati možeš samo slova. Likovi su suvišni i samo vode u zabludu, isto kao i boje. Mnogi koriste likove da sakriju greške svojih stilova.
Imaš li kakvu anegdotu u vezi crtanja?
Imam. Bilo nas je 10-12, mislili smo crtati jedan vlak kad se razdani jer su nas snimali za neku TV emisiju. Nismo bili ni 10 minuta, a već su nas primjetili. Ja sam pobjegao sa SHEK-om, POET-om i BISAS-om. Nakon što smo pobjegli mali smo vremena pa smo svratili do jednog velikog yarda da malo uživamo u pogledu (nismo mislili crtati). Kao da je pao s neba, pojavi se jedan policajac 5 metara od nas. Odmah smo počeli bježati. Skrenuo sam desno između nekih garaža, zatim još desno i ravno u ruke drugom policajcu. Dok me je vodio prema automobilu razmišljao sam da li da pokušam pobjeći još jednom. Usput smo sreli još jednog debelog policajca, a naišli smo i na POET-a koji se sakrio u jednom ćošku i čekao policajce kao jaje koje čeka gladnog seljaka. Vodili su nas prema automobilu, a ja sam se okrenuo, otresao ruku policajca i počeo trčati, a policajac za mnom. Nakon 30 metara više nije mogao trčati, a nisam ni ja. Stane on, stanem i ja (između nas je bio razmak od 10 metara). Krene on, krenem i ja. Opet stanemo, hvatamo zraka. Počeo je vikati i bacati kamenje prema meni, a ja sam mu kamenje vraćao. Okrenuo se i otišao psujući. Ja sam se skrivao i brinuo zbog jadnog POET-a. Nakon sat vremena ugledao sam jedno nasmijano lice - POET. Njega su odveli do policijske stanice. Jedan policajac je otišao parkirati auto, a drugi je na trenutak pustio POET-a da izvadi ključeve iz džepa. U tom trenu POET je shvatio situaciju kao zadnji izlaz. Stisnuo je šaku i udario je policajca u bubrege. Počeo je trčati i tako se riješio odgovornosti prema državi. Toga dana nisu nikoga uhvatili.
Jesi li imao problema s policijom?
Bilo ih je mnogo, ali su me samo jednom doveli do suda. Policajci su iznenada pretresli moju kuću. Nisu puno našli, ali bilo je dovoljno. Sutkinja je čula o meni u NYC i moj rad je priznala kao pozitivan, tako da smo svi dobro prošli (osim mene su još bili suđeni PHOS-4 i INKA). Radi mojh socijalnih ambicija policija me više nije jako ganjala, a danas mi daje potpuni mir. Bojim se samo privatnih osoba kojima sam učinio štetu i koje bi me mogle voditi pred sud.
Što misliš o komercijalizaciji graffita?
Ako je netko uložio svoj život u to, zašto ne bi i živio od toga. No, ako netko koristi tu kulturu kao zabavu i mogućnost za dobru zaradu (kao npr. BEN iz Berlina) onda se s time ne slažem. Ben zna zašto se ne pojavljuje među HA-CE writerima. Oni bi ga naučili što znači "poštovati nekoga".
Čime se baviš? Jesi li zaista prestao sa crtanjem ?
Danas sam zaljubljen u film... To je ljepota koju moram osvojiti. Filmovi su nešto sasvim čarobno, a dobar film je vrijedna i interesantna stvar. Što se tiče STYLISM-a, skoro više uopće ne crtam. Tko zna hoću li ja opet crtati vlakove kada mi bude 50 godina. Želio bih svakog tjedna u godini nacrtati jednu STYLE-sliku na papiru, ali nemam više onaj osjećaj koji sam imao.
Što misliš o ZG-sceni koju si imao prilike upoznati preko ZGB KAOS magazina?
Lagao bih ako bi rekao da sam vidio nešto zbog čega se režu vene. To nije čudno, svaki početak je težak. Svida mi se kretanje i duh što sam ga vidio, a to su važne stvari. Mislim da se puno propušta ako se ne koristi bogati izbor magazina i raznih stilova. Oni se moraju intenzivno studirati kao vrijedan korak prema sebi i svom stilu. Ljubomoran sam na neke vaše crteže ako se sjetim nekih svojih prvih radova (koje sam krio da ih nitko ne vidi). Trebalo mi je više od dvije godine da bih crtao kao neki iz Zagreba. Svaka vam čast! Vidio sam i nevjerojatno čisto (uredno) nacrtane grafove. Ja do kraja života ne bih mogao naučiti tu čistoću, ali je moja sreća što to nije najvažnije.
Što misliš o jamovima?
Volio sam jamove...Volio sam trenutak kada bi mladi writeri shvatili da sam ja ODEM, pa bi se svi skupili oko mene i gledali crteže velikim očima... Diskusije i svađe s raznim writerima iz cijelog svijeta... Alkohol i njegovi prijatelji, grupie cure, civilni policajci koje si mogao prepoznati kao slonove među miševima...
Poruka writerima u Domovini?
Molim Vas...nemojte tu kulturu koristiti samo da ubijate vrijeme, toliko puno ga nema. Pokušajte razumijeti (ako još niste) zašto i kako to radite i što vas može koštati. Pokušajte biti među najboljima, ali ne pod svaku cijenu. Još nešto, nemojte sa svojom umjetnosti rušiti druge umjetnosti kao npr. Gornji grad. Shvatite stare i nove umjetnosti ozbiljno. Držite se, ne mirujte... Internacionalna scena vas čeka! Nadam se da ćemo imati mogućnost stvoriti jedan veliki hrvatski zid koji bi nas prezentirao i hvatao poštovanje po Europi.
I još nešto: SOME je jednom rekao rečenicu koja mi je bila jako, jako važna: "Piece mora izgledati kao ratna krstarica". On je mislio valjda na nešto kao što je bila "BISMARCK", ali ja sam pomislio na jednu moćnu španjolsku galiju koja se pojavila iz magle, puna jedra i nebrojeni topovi... To mi je i danas važna stvar.

Introduce yourself, how old are you, since when have you been writing?
Odem, 23, I started writing graffiti in 1988.
How many walls/trains did you do?
I've never been a bomber. I used to write mostly on the walls in central Berlin, near the tracks. I did about 15 train pieces, and I had to leave the train and the cans at least 15 times. It was only once that I saw for two seconds my piece running. In other words: I didn't like doing Berlin trains, because it was all about "who's faster" and I didn't like having so much risk just for a bad photo. I painted trains in Amsterdam, Paris, London, all over Germany. Some trains with my name have been in service for over a year (Amsterdam, for instance) and were seen by a lot of people. I did about 200 walls. I didn't count them, and I don't have all the photos. Doing trains because of the adrenaline is a betrayal of the graffiti culture.
Tell us something about the Berlin graffiti scene?
The scene is too big and it's eating itself. While I was an average writer everybody liked me. I was learning fanatically, it was all I lived for. I got better in time and people started asking me for my opinion, which didn't always please them. I noticed first signs of envy. The writers get isolated in that way. The police know how to take advantage of writers' mutual agression. It's hard to say how many writers there are in Berlin. Thousands, maybe 5000. There is a great competition between the east and the west Berlin. The east fights to be recognized in Europe and most magazines (printed in the west) don't want to print their photos. Censorship.
People say that you're the king of style. Is it true? What does it mean?
It's true that many people used to call me the king of style and I was delighted to hear it. I could say that, concerning the evolution of style, I was important, among the best in the world. But certainly not the king (there's nothing better than NYC, a copy can't be better than the original). The style I have been looking for could be developed only in NYC. What I used to write and sometimes still do was close to it, but I never got it completely. I don't think it's possible. "To write" means writing letters. Characters aren't necessary, they can only mislead you, just like colours. Many writers use characters to hide the imperfection of their style.
Is there any anecdote about writing?
Yes. There were 10-12 of us, we were thinking of painting a train in daylight because we were to be filmed for some TV show. We were there for less than 10 minutes, when they spotted us. I ran away with SHEK, POET and BISAS. We had a little time so we stopped by a big yard to enjoy the view for a while (we didn't mean to paint). All of a sudden, there was a cop, only 5 metars away. We started running immediately. I turned to the right and ran straight into another cop. While he was taking me to the car I was thinking if I should try to run away. On our way we met another fat cop and then we ran into POET hiding in a corner (you can imagine his eagernes to meet the cops). Well, they took us both to the car, but suddenly I turned around, got rid of the cop's grasp and started to run. The cop followed me. After some 30 meters he was out of breath, and so was I. He stops, and so do I (there was a 10 meters distance between us). He moves, and I move too, of course. Again we stop, catching our breath. He started to shout and threw stones at me, what could I do but to throw them back? He turned around and went away swearing. I stayed hiding and worrying about poor POET. After some time I finally saw a smiling face - it was POET. He had been taken to a police station. While the first cop was parking the car, the second let go of POET for a second, so that he could take the keys out of his pocket. At that moment POET realized it was his last chance. He clenched his fist and hit the cop in the kidneys. He started to run and this way got himself relesed from the response to the state. Nobody got caught that day.
Did you have any trouble with the police?
I had a lot of trouble but I appeared in court only once. The cops came with a search-warrant into my house. They didn't find much, but it was enough. The judge had heard about me in NYC and she recognized my work as positive, so it ended up fine (PHOS-4 and INKA were tried, too). Later on I wasn't chased by the police that much because of my social ambitions, and now they don't bug me at all. I'm only afraid of the individuals I caused damage, they could sue me.
What do you think about commercalization of graffiti?
If somebody devoted his life to it, I don't see why he shouldn't make his living out of it. But if someone makes use of this culture for fun and profit (e.g. BEN from Berlin) then it becomes something I don't like. BEN knows why he never shows among HC writers. They would teach him what it means to have respect for someone.
What do you do? Did you really stop to write?
I'm into films now... I'm in love with the film. It's the beauty I have to conquer. The films are something fascinating, a good film is a precious thing. About STYLISM, I almost completely stopped writing. Who knows if I'll do the trains when I'm 50? I'd like to have a style-sketch every week throughout the year, but I don't have that feeling anymore.
What do you think about ZG scene you had a chance to get acquainted with through ZGB KAOS magazine?
I'd lie if I said I've seen something to die for. It isn't unusual, all beginnings are hard. I like the moving and the spirit I saw, and that's what counts. I think you could miss a lot if you don't use a rich choice of magazines and various styles. They have to be studied intensively, as a worthy step toward oneself and one's own style. I'm envious of some of your pieces when I remember some of my first sketches (which I used to keep from everyone's sight). It took me more than 2 years to write like some people from Zagreb. Well done! I've seen unbelievably clean pieces. I could never paint so neatly, fortunately, it isn't the most important thing.
What do you think about jams?
I used to like jams... I loved the moment where the young writers would realize I was Odem, and then they would gather, all eyes, around me and look at the sketches... Arguments and quarells with writers all over the world... Alcohol and its friends, groupies, civil cops you could recognize at once, the way you can tell an elephant from the mice...
A message to writers in the homeland?
Please... Don't use this culture just for killing time, there isn't much of it. Try to understand (if you haven't yet) why and how you do it and what it could cost you. Try to be among the best, but not at any price. One more thing: while spreading your art don't destroy other arts (e.g. the old town). Take the old and the new art seriously. Keep on doing it... The international scene is waiting!!! When I come again, I hope we'll have an opportunity to do a big, Croatian wall inspiring respect for us all over Europe. And one more thing: SOME once said something has been very, very important to me: "A piece has to look like a war cruiser"... He probably meant something like "Bismarck", but I thought of a mighty Spanish galleon, looming from the mist, sailing under canvas, with numerous cannons... To me it's been important ever since.

CRONE, München 1996.

LUNAR, München 1996.

SPEED, München 1996.

BAC, Amsterdam 1996.

28. listopada 1995. godine održan je münchenski jam LIVIN' LARGER. Naša ekipa je imala prilike biti tamo i snimiti neke materijale koji su nedavno bili prikazani na HTV-u. Jam je počeo rano poslijepodne ispred dvorane "Muffathalle", postavljena su platna i crtači su se bacili na posao. Crtačka ekipa je i ove godine bila vrlo jaka i raznolika, tako da ih se zbilja isplatilo vidjeti. Tamo su bili Won i Loomit iz München, Delta iz Amsterdama, Sento i Poem iz New Yorka, Darco iz Pariza, Daim iz Hamburga, Puzle iz Australije... Sve u svemu, ekipa koja zaslužuje totalni respekt. Platna su se crtala cijelo poslijepodne, a navečer su ih izvjesili u dvorani. Ulaz pred dvoranu je bio slobodan, ali bilo je potrebno proći kontrolu, tako da je jedna velika kutija na ulazu bila prepuna kanticama farbe i markerima koje su vlasnici tamo morali ostaviti. Za ulaz u dvoranu bilo je potrebno izdvojiti 16 DM (ako nisi imao press akreditaciju), a ni unutra nije bilo loše: dobra ponuda graff-magazina, kapica i ostalih potrepština, vinila, CD-a, video-kazeta. Nastupalo je nekoliko b-boy i hip-hop grupa, a kao i prošle godine glavna atrakcija je bila odlična münchenska rap grupa Main Concept (pozdrav Davidu i Michaelu).

DAIM, 1995.

Tih dana je u Pasinger fabrik bila otvorena i izuzetno zanimljiva izložba fotografija na kojoj se mogla vidjeti cijela retrospektiva münchenske graffiti scene, po nama jedne od najinteresantnijih u Europi. Izložena su bila i nacrtana platna, skice, a u dvorani su cijelo vrijeme prikazivani prikladni video-materijali.

Uglavnom, cijeli taj vikend je bio dovoljan povod da se skokne do Munchena.

GOR, 1995.

Zahvaljujući pomoći dragih nam prijatelja Kobalta i Zacka imali smo priliku dana 23.03.1996. posjetiti poznati "SPRING JAM", ovaj put održan u Essenu.

Ono što nas je najviše zanimalo tiče se graffiti scene, pa ćemo stoga i početi od tog dijela. Dakle, od graffiti writera svoje umijeće crtanja kanticom pokazali su slijedeći heroji: SKUM, PAZE, MODE 2, COLE, NEON, MERIC, ZAK, KOBALT, BOMBER, TOAST, DARE, DREAM, DARCO, DATO, SWET, JIVE, a došli su i mnogi drugi koji tom prilikom nisu crtali. Sam Jam održan je u sklopu nekakvog Centra za mlade, i ta cijela lokacija izgleda prilično atraktivno. Od prijepodnevnih sati u dvorištu "centra" odvijala se živa crtačka aktivnost.. U prostorijama su se prodavale zaista goleme količine graffiti materijala (magazini, knjige, video kazete, kantice-6dm, black books...).

Od hip-hop izvođača nastupali su slijedeći: Crazy Force (Schweiz), Das Duale System (Koln), Main Concept (München), Lady Listee (France), Toni.L. (Heidelberg), Boulevard Bou (Heidelberg). Breakdance: Crazy Force Crew (Schweiz) i Unique Wizzards (Manheim).

Organizatori su otvorili vrata centra oko 18.30, te je to ujedno bio i početak nastupa izvođača. Ulaznica je koštala 15 DM, a po našim slobodnim procijenama sakupilo se oko 1000 posijetilaca. Interesantno je i to da je velika većina posjetioca bila maloljetne dobi. Moramo priznati da je Jam organiziran jako dobro, tim više što ga je organizirala djevojka. Primjetili smo i dosta TV ekipa koje su informirale o Jamu, pa ćemo se i mi potruditi da u buduće na "TOP DJ MAGu" budete i vi svjedoci jednog takvog Jam-a.

Dan nakon Jama ekipa se preselila u Düsseldorf gdje su zrihtali lokalni Hall of fame.

MODE 2, 1996.

DÜSSEDÜSSELDORF,

GOR JIVE, 1996.

SWET TOAST COLE DARE, 1996.

GSK, 1996.

ROY, 1995.

CORA, 1996.

INGE, 1996.

DREE, 1996.

C.E., 1996.

EHCK, 1996.

DOPE, 1996.

GIN, 1996.

LEO, 1996.

CASH, 1996.

900 ZAGREB, 1994.

ANSE, 1996.

ANSE, 1996.

CHEK, 1996.

BSEA, 1996.

CHASE, 1995.

CHEIS, 1996.

CMBOŽIĆ, 1995.

CMB, 1996.

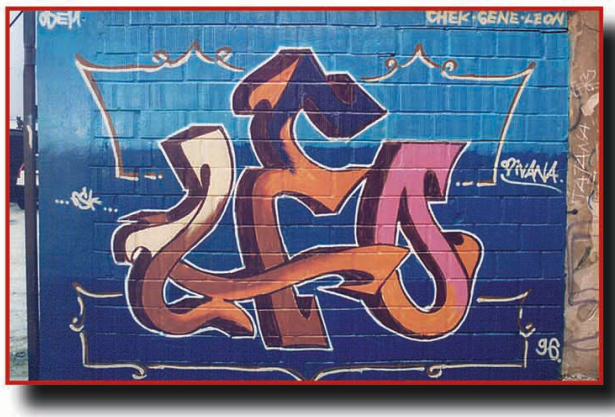
CHEK·GENE·LEON
DIVANA
96.

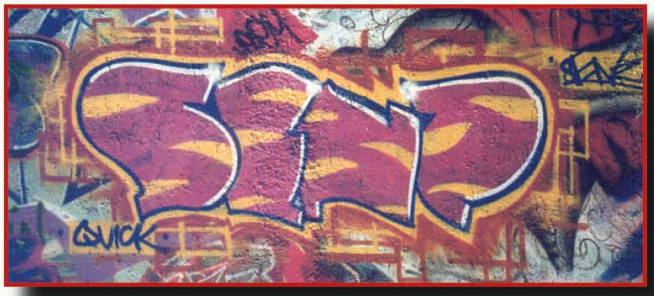
QUICK

ZGB KAOS

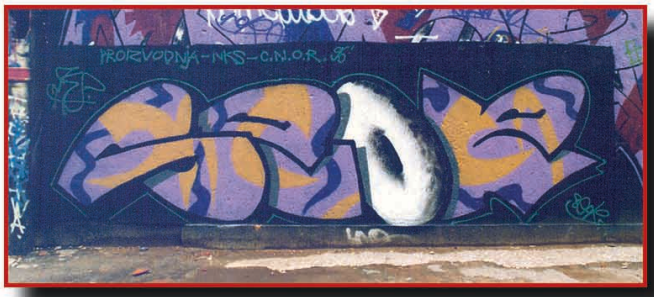
PROIZVODNJA-NKS-C.N.O.R.'95

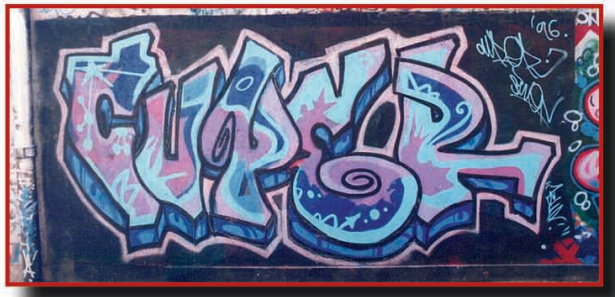
'96.

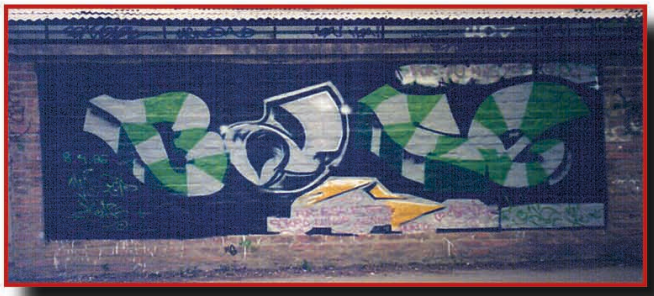

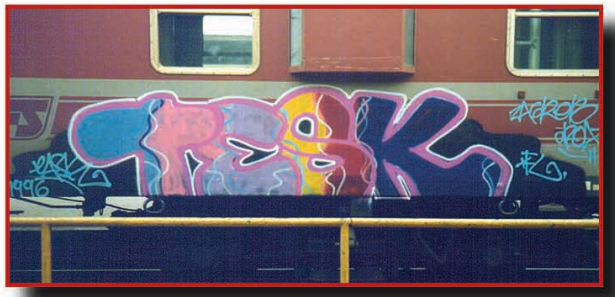

ROC